ความอ่อนโยนคือพื้นฐานเดิมของการเผยแผ่ศาสนา

ในการดะอฺวะฮฺนั้น ความอ่อนโยนนิ่มนวลคือ พื้นฐานเดิมที่เราต้องใช้ ท่านอิมาม อับดุลอะซีส อิบนุบาซﷺกล่าวว่า

لكن الداعية يستعمل الرفق في دعوته،

"แต่ทว่า อัดดาอิยะฮฺ (นักเผยแผ่ศาสนา) จะต้องใช้ความนิ่มนวลอ่อนโยนในการดะอฺวะฮฺ (การเผยแผ่) ของเขา"

เกิดคำถามขึ้นว่า **แล้วเมื่อไหร่ถึงจะสามารถยกระดับของความอ่อนโยนไปสู่ความดุดันได้?** คำตอบคือ เมื่อคนทำผิดได้แสดงความอธรรม, การละเมิด และดื้อดึงต่อสัจธรรม หลังจากที่เราใช้ความอ่อนโยนไปแล้ว

ชัยคฺอิบนุบาซﷺได้ตอบไปอีกว่า

وإذا دعت الحاجة إلى الشدة في بعض المنكرات لأن صاحبها قد ظلم، وتعدى وكابر فلا بأس.

"และเมื่อเกิดความจำเป็นที่จำต้องใช้ความดุดันแข็งกร้าวในกรณีของความชั่วต่าง ๆ บางประการ ทั้งนี้เนื่องเพราะคนที่ทำชั่วได้แสดงความอธรรมไปแล้ว และได้ละเมิดและดื้อดึงโอหัง เช่นนั้นก็ไม่มีปัญหาอะไรที่จะใช้ความดุดันแข็งกร้าว"[159]

ประเด็นชวนคิด

สังคมของเรายังมีปัญหาตรงที่การประเมินสถานการณ์ไม่ถูก ในบางสถานการณ์ความชั่วร้ายที่เราประสบทำให้สถานการณ์ถูกยกระดับไปสู่การอนุญาตให้ใช้ความดุดันแล้ว แต่คนโง่เขลาบางส่วนก็มัก "วนเวียน" อ้างเรื่องความนุ่มนวลมาตำหนิคนที่ห้ามปรามความชั่วแบบไม่รู้เหนือรู้ใต้ หรืออย่างน้อยถ้าเข้าใจวิชาการอย่างแท้จริง ก็ต้องใจกว้างพอที่จะยอมรับว่าในบางสถานการณ์ นักวิชาการสองคนอาจวิเคราะห์ไม่ตรงกันว่า ต้องใช้ความนุ่มนวลหรือ

---

[159] อับดุลอะซีส บินอับดิลลาฮฺ บินบาซ, *ฟะตาวาย์นูรุนอะลัดดัรบฺ*, เล่ม 18, บรรณาธิการโดย มุฮัมมัด บิน ซะอฺดฺ อัชชุวัยอิร (อัรริยาฎ: อัรริอาซะฮฺอัลอามะฮฺลิลบุฮูษอัลอิลมียะฮฺวัลอิฟตาอ์, 1431), หน้า 294.

ใช้ความดุดันเข้าจัดการปัญหา ซึ่งก็เป็นเรื่องที่เห็นได้ปกติจากท่าทีของเหล่าผู้รู้ในโลกมุสลิมต่อหลากหลายสถานการณ์ที่เคยผ่านพ้นมา ที่มักเป็นปัญหาคือ กรณีต่อไปนี้

(1) คนโง่เขลาบางส่วนต้องการให้ใช้ความอ่อนโยนตามความเข้าใจของตนเอง บางคนก็เข้าใจว่าต้องอ่อนโยนตลอดไปและกับทุกคน บางคนก็เข้าใจว่าความอ่อนโยนคือการห้ามตักเตือนความผิดในพื้นที่สาธารณะ บางคนก็เข้าใจว่าความอ่อนโยนคือ ห้ามตำหนิของผิดเป็นผิด ห้ามตำหนิชิรกฺ, บิดอะฮฺ, ฮะรอม, และบาปใหญ่อะไรไม่ได้เลย กลายเป็นว่าการตำหนิความชั่วถูกตีตราเป็น “ความรุนแรงก้าวร้าว” ไปเสียหมด

(2) ส่วนบางคนก็นิยามความอ่อนโยนไว้กับ “ความเป็นพวกพ้อง” ถ้าพวกเราแสดงออกด้วยท่าทีรุนแรงกับฝ่ายตรงข้าม, พูดจาดูถูกลามปามเรื่องส่วนตัวของคนอื่นไม่เกี่ยวข้องกับหลักวิชาการ, แซะและดิสเครดิตผู้อื่นด้วยข้อหาไร้สาระ, ใช้คำเปรียบเปรยต่อฝ่ายตรงข้ามให้ดูหมดราคาอย่างอธรรม พฤติกรรมเหล่านี้สำหรับบางคน ถ้าเป็นพวกตนเองกระทำเสียเอง = ใช้ฮิกมะฮฺและมีความอ่อนโยน แต่ถ้าฝ่ายตรงข้ามกระทำกับพวกเรา/คนที่เรารักในลักษณะเดียวกัน = ไม่มีมารยาทของท่านนบี หากต้องการเห็นภาพที่ประจักษ์ชัด ก็ลองสังเกตดูว่าเขากล้าเตือนพวกพ้องตัวเองบ้างไหม

สิ่งที่ยืนยันได้เป็นอย่างดีก็คือ แม้แต่คนที่ตำหนิผู้อื่นว่าไม่อ่อนโยน เขาก็ยังถูกตำหนิจากอีกพวกหนึ่งกลับคืนว่า “คุณก็ไม่อ่อนโยน” กระทั่งว่าข้าฯ เองยังเคยฟังบาบอสายศูฟีย์บางคนตำหนิชัยคฺอิบนุบาซในบรรยายทำนองว่า “ไม่มีมารยาทต่อท่านอิบนุฮะญัร” แม้แต่ชัยคฺอิบนุบาซก็ยังไม่รอด!

สุดท้ายเวลามีข้อพิพาทที่ต้องหาความจริง คนประเภทนี้ก็เลยแช่นิ่งอยู่ตรงพฤติกรรมแบบนี้ ไม่ได้ไปไหนสักที และสุดท้ายประเด็นเรื่อง “มารยาท” และ “ฮิกมะฮฺ” ก็จะกลายเป็นข้ออ้างที่มักใช้โจมตีฝ่ายตรงข้ามผ่านกระบวนการ 2 ข้อข้างต้น มากกว่าจะใช้ตรวจสอบปรับปรุงตัวเองให้เกิดขึ้นจริง

แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น สำหรับคนที่ใช้ความดุดันผิดวิธีจริง ก็ต้องพิสูจน์และอธิบายให้เขาเข้าใจเป็นกรณี ๆ ไป

สำหรับตัวอย่างของ “ความดุดัน” ที่ปรากฏอยู่ในข้อเขียนของเหล่าผู้รู้อิสลามนั้น มีให้เห็นอยู่อย่างมากมาย ณ ตรงนี้ข้าฯ ปรารถนาเพียงแค่การถ่ายทอดท่าทีดุดันบางส่วนจากข้อเขียนของท่านอัลฮาฟิซฺ อัลฆุมารีย์ มาเสนอให้เห็นกัน สาเหตุที่ข้าฯ เลือกกรณีของท่านอัลฮาฟิซฺ อัลฆุมารีย์มาเสนอไปนี้ นั่นก็เพราะว่าท่านอยู่ในฐานะทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับทั้งจากฝ่ายอิควานเมืองไทย[160] และฝ่ายอะชาอิเราะฮฺเมืองไทย โดยเฉพาะในฝ่ายของผู้รู้อะชาอิเราะฮฺแล้ว ฐานะของท่านคือ “อะมีรุลมุอ์มินีนฟิลฮะดีษ” (ผู้นำแห่งเหล่าศรัทธาชนในศาสตร์ฮะดีษ) เลยทีเดียว

ท่านอัลฮาฟิซฺ อะฮฺมัด อิบนุศศิดดี๊ก อัลฆุมารีย์ﷺได้กล่าวถึงผู้นำของสำนักศูฟีย์คนหนึ่งไว้ว่า

فأحمد التجاني ليس عندنا معدودا من المسلمين، فضلا أن يكون من الأولياء، بل هو أكبر دجال عرفتْه الأمةُ المحمدية من البعثة النبوية إلى يومنا هذا.

“สำหรับ อะฮฺมัด อัตติญานีย์ แล้ว ณ ที่พวกเรา เขาไม่ได้ถูกนับให้เป็นส่วนหนึ่งจากชาวมุสลิม ส่วนการนับให้เขาเป็นส่วนหนึ่งจากเหล่าบุคคลผู้เป็นที่รักยิ่งของอัลลอฮฺ (คนวะลีย์) ก็ยิ่งเป็นไปไม่ได้เข้าไปใหญ่ มากไปกว่านั้น **เขาคือดัจญาลตัวใหญ่ที่สุดซึ่งประชาชาติผู้ปฏิบัติตามท่านนบีมุฮัมมัดได้รู้จักมันมานับตั้งแต่การแต่งตั้งนบีขึ้นประกาศศาสนามาจนถึงยุคสมัยของพวกเราเวลานี้**”[161]

ในการแสดงความเห็นของท่านที่มีต่อบุคคลที่คลั่งไคล้ต่อทัศนะใด ๆ โดยปราศจากการพิจารณาหลักฐาน ท่านอัลฮาฟิซฺﷺได้กล่าวตำหนิด้วยสำนวนอันรุนแรงว่า

إنه أجهل من حمار، وأضل من بعير.

“แท้จริงแล้วเขา คือคนที่โง่ยิ่งกว่าลาและหลงผิดยิ่งกว่าอูฐเสียอีก”[162]

ข้างต้นนี้ คือตัวอย่างของความดุดันจากผู้รู้ที่ได้ถูกเคารพอย่างสูงในศตวรรษนี้!

---

[160] เพราะสืบทอดการอิญาซะฮฺไปจนถึงตัวของท่าน!

[161] อะฮฺมัด บินมุฮัมมัด บินอัศศิดดี๊ก อัลฆุมารีย์, *อัลญะวาบุลมุฟีดลิซซาอิลิลมุซตะฟีด*, หน้า 65.

[162] เรื่องเดียวกัน, หน้า 98-99.